

Sygn. akt IV KK 488/20

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 25 listopada 2020 r.,

sprawy **J. C. C.**

wobec którego umorzono postępowanie o czyn z art. 288 § 1 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej J. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w N.

z dnia 22 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 18 września 2019 r., sygn. akt II K (...),

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną i obciążyć oskarżycielkę posiłkową J.M. kosztami procesu za postępowanie kasacyjne;

2. zasądzić od J M. na rzecz J. C. C. 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów związanych ze sporządzeniem przez obrońcę odpowiedzi na kasację.

UZASADNIENIE

J. C. C. został oskarżony o to, że w dniu 8 czerwca 2015 r. w Z. , przy ulicy B. i, dokonał zniszczenia mienia w postaci budynku jednorodzinnego o wartości 83.073,52 zł przez jego całkowite wyburzenie, a następnie dokonał przywłaszczenia mienia w postaci materiałów pochodzących z wyburzonego budynku oraz materiałów budowlanych składowanych w budynku o łącznej wartości

8.882, 52 zł, przy czym łączna suma strat wyniosła 91.956,04 zł na szkodę J. M., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 18 września 2019 r., sygn. akt II K [...]/16, Sąd Rejonowy w Z. :

1. przyjmując, że oskarżony w dniu 8 czerwca 2015 r. w Z. przy ul. B. działając umyślnie z zamiarem ewentualnym, dokonując rozbiórki budynku częściowo usytuowanego na działce ewidencyjnej o nr (...) obr. [...]5 stanowiącej jego własność, nie podjął czynności dla zachowania substancji pozostałej części budynku usytuowanej na działce ewidencyjnej (...) obr. [...]5 stanowiącej własność J M. , doprowadził do zawalenia tej części obiektu i jej zniszczenia, powodując w ten sposób szkodę w mieniu J M. o wartości 6.576,19 zł, na mocy art. 1 § 2 k.k. postępowanie karne o ten czyn umorzył;
2. rozstrzygnął o kosztach.

Orzeczenie to zaskarżone zostało apelacjami obrońcy oskarżonego, prokuratora, oskarżycielki posiłkowej J. M. i jej pełnomocnika.

Obrońca zaskarżył wyrok w całości, zarzucił obrazę art. 288 § 1 k.k. i art. 1 § 1 k.k., art. 424 § 1 pkt 2 i art. 410 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych i wniósł o zmianę orzeczenia przez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego i zarzucił:

- obrazę art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. poprzez pominięcie w części rozstrzygającej wyroku kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego za ten czyn,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na przyjęciu, iż czyn przypisany oskarżonemu z art. 288 § 1 k.k. jest społecznie szkodliwy w stopniu znikomym i w konsekwencji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania.

Oskarżycielka posiłkowa zaskarżyła wyrok w całości nazywając go „kpina” i zarzuciła Sądowi brak logiki, obiektywizmu i nieznaną sprawę.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 284 § 1 k.k., poprzez jego niewłaściwe niezastosowanie, polegające na wadliwym przyjęciu, że

oskarżony swoim zachowaniem nie zrealizował znamion czynu zabronionego, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje na wniosek przeciwny,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegający na wadliwym przyjęciu, że:
 1. zachowanie oskarżonego, polegające na wyburzeniu budynku, powodujące szkodę majątkową u pokrzywdzonej, podjęte w warunkach braku ostatecznej decyzji rozbiórkowej, cechuje niski stopień społecznej szkodliwości czynu, bo przedmiotem rozbiórki przez oskarżonego był budynek postawiony z naruszeniem przepisów prawa budowlanego, a zachowaniem swoim oskarżony usunął istniejący od wielu lat stan bezprawia i samowoli budowlanej, podczas gdy okoliczności te absolutnie nie powinny wpływać na tak drastyczne zmniejszenie stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonego, a wręcz powinny ten stopień zwiększać, jeżeli tylko zważy się na to, że system prawny Rzeczypospolitej Polskiej nie zezwala, jak również piętnuje i karze za wszelkiego rodzaju działalność polegającą na przywracaniu stanu zgodnego z prawem, podejmowaną jednak bez udziału organów państwa i z zachowaniem właściwego trybu postępowania,
 2. część budynku wyburzonego przez oskarżonego, zlokalizowana na działce nr [...]9/1 obr. 1[...] nie stanowiła dla niego rzeczy cudzej, względem której nie miał uprawnienia do jej unicestwienia, podczas gdy stanowiła ona co najmniej przedmiot współwłasności łącznej oskarżonego i pokrzywdzonej, jeśli nie była wyłączną własnością tej drugiej osoby.

Powołując się na te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Z., do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ka (...), Sąd Okręgowy w N. :

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyjął, iż działanie oskarżonego opisane w pkt I wyroku wypełniło znamiona czynu z art. 288 § 1 k.k., a podstawę prawną umorzenia uzupełnił o przepis art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.;

2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;
3. rozstrzygnął o kosztach.

Opisane orzeczenie Sądu odwoławczego zaskarżone zostało w całości kasacją wywiedzioną przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej.

Skarżący zarzucił wyrokowi:

1. rażącą obrazę przepisów prawa materialnego, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, w szczególności nieprawidłową wykładnię przepisu art. 1 § 2 k.k. (w zw. z art. 115 § 2 k.k.) poprzez stwierdzenie, iż pomimo uznania sprawstwa oskarżonego, jego czyn cechuje znikoma społeczna szkodliwość, w sytuacji, w której biorąc pod uwagę charakter naruszonego dobra i nieodwracalne zniszczenie nieruchomości budynkowej oskarżycielki posiłkowej, rozmiary wyrządzonej szkody (oszacowanej w postępowaniu karnym na kwotę 6576,09 zł), sposób działania sprawcy i okoliczności popełnienia czynu, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy (samowolne wprowadzenie w życie nieostatecznej decyzji administracyjnej), rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia (działanie sprzętem ciężkim bez precyzyjnego planu rozbiórki budynku), wszystkie te okoliczności nie uzasadniały uznania czynu oskarżonego za nacechowany znikomą społeczną szkodliwością;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., poprzez umorzenie postępowania w niniejszej sprawie, pomimo iż nie zachodziły ku temu uzasadnione powody, zwłaszcza w świetle zebranego w sprawie materiału dowodnego i poczynionych ustaleń faktycznych, nie można było uznać czynu oskarżonego za nacechowanego znikomą społecznie szkodliwością.

Tak opisane zarzuty pozwoliły skarżącemu na wniesienie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w N. .

W pisemnych odpowiedziach na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej, a obrońca oskarżonego o pozostawienie jej bez rozpoznania albo o oddalenie w całości

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

W nadzwyczajnym środku zaskarżenia podniesiono zarzuty rażącej obrazy prawa materialnego i procesowego, co – przy spełnieniu warunków formalnych – przesądziło o jej dopuszczalności, wbrew stanowisku wyrażonemu w odpowiedzi na kasację obrońcy oskarżonego. Dopuszczalność kasacji nie idzie jednak w parze z jej zasadnością

Zgodnie z art. 519 k.p.k. kasacja służy od kończącego postępowanie prawomocnego wyroku sądu odwoławczego. Oznacza to, że przedmiotem zarzutów winny być, co do zasady, uchybienia do których doszło w toku postępowania odwoławczego. Godzi się również wskazać, że stosownie do art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym jedynie w wypadkach wskazanych w art. 435, 439 § 1 i 455 k.p.k. W związku z tym, że w sprawie nie zaistniał żaden z wypadków nakazujących rozpoznanie kasacji z przekroczeniem granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, przedmiotem rozważań staną się wyłącznie zarzuty podniesione w pkt 1) i 2) nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Zarzut z pkt 1) jest oczywiście bezzasadny z kilku powodów. Po pierwsze, Sąd odwoławczy nie mógł obrazić art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k., ponieważ tych przepisów nie stosował. Wbrew twierdzeniom skarżącego, nie doszło również do obrazy wskazanych przepisów w wyniku ich błędnej wykładni, ponieważ rozważania zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku trudno uznać za interpretację prowadzącą do zdekodowania wynikającej z tych normy prawnej. Zasadniczym zadaniem Sądu odwoławczego było rozpoznanie wniesionych środków odwoławczych. Odnosząc się m.in. do zarzutu apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej Sąd przytoczył jedynie treść art. 115 § 2 k.k. i wskazał, że argumentacja zawarta w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji przekonuje co trafności decyzji o przyjęciu, iż czyn oskarżonego nacechowany jest znikomym stopniem społecznej szkodliwości. W kasacji nie podniesiono zarzutu rażącej obrazy art. 433 § 2 k.p.k. polegającej na nierozpoznaniu, czy nienależytym rozpoznanie apelacji, zatem kontrola zaskarżonego kasacją orzeczenia nie jest w tym zakresie możliwa. Warto przy tym zauważyć, że w apelacji pełnomocnik

oskarżycielki posiłkowej nie zarzucał obrazy prawa materialnego związanej z zastosowaniem art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k., lecz kwestionował trafność orzeczenia przez pryzmat błędu w ustaleniach faktycznych. Na potrzeby kasacji, zważywszy na ograniczenia wynikające z art. 523 § 1 k.p.k., zarzut błędu w ustaleniach faktycznych został przekształcony w zarzut obrazy prawa materialnego. Po drugie, twierdzenie, że doszło do obrazy prawa materialnego, ponieważ Sąd przyjął za podstawę rozstrzygnięcia okoliczności, które nie mieszczą się w katalogu z art. 115 § 2 k.k. oraz nie uwzględnił przesłanek w katalogu tym zawartych, nie jest trafne. Trudno przecież powoływać się na fakt, że oskarżony działał z zamiarem ewentualnym, skoro przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. można popełnić tylko umyślnie; naruszenie praw majątkowych pokrzywdzonej także należy do istoty rozważanego typu czynu zabronionego; podnoszenie, że nietrafnie przyjęto, że oskarżony przywracał stan zgodny z prawem jest kwestionowaniem ustaleń faktycznych; wysokość wyrządzonej czynem szkody brana była pod uwagę, zatem utrzymywanie, że sprzeciwia się ona uznaniu szkodliwości społecznej czynu za znikomą również mieści się obrębie zarzutu błędu co do faktów, który nie może stanowić podstawy kasacyjnej; fakty związane z samowolą budowlaną zaliczyć można do okoliczności popełnionego czynu; podkreślanie naruszenia reguł ostrożności w postępowaniu z dobrem prawem chronionym, charakterystyczne dla czynów popełnianych nieumyślnie, nie przystaje do charakteryzującego się umyślnością czynu polegającego na zniszczeniu rzeczy.

Oczywiście bezzasadny jest także zarzut z pkt 2) kasacji. Wskazanie w zaskarżonym wyroku art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., jako podstawy umorzenia postępowania jest tylko procesową konsekwencją uznania, że społeczna szkodliwość czynu oskarżonego jest znikoma. W sytuacji, w której ocena społecznej szkodliwości czynu nie może zostać podważona, nie można zasadnie kwestionować podstawy umorzenia postępowania stanowiącej, że wszczęte postępowanie karne umarza się, jeżeli społeczna szkodliwość czynu jest znikoma.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

